

Maaseudun kehittämisen UUTISKIRJE nro 5/ joulukuu 2009

Toimittaja Henrik Hausen, julkaisija Svensk Byaservice. Perustuu suureksi osaksi Svensk Byaservicen viikoittaiseen uutiskirjeeseen.

Sisältö:

- Hannu Katajamäki: Miksi maataloussalkku ei ole ”painava”?
- Lähiruoan mahdollisuuksia vähentää kasvihuonepäästöjä tutkittu
- Tuulivoimasta vaaditaan kylärahaa
- Ritva Pihlaja: Postin tuo, postin vie...?
- Kestävät kylät
- Lisärahoja Manner-Suomeen
- Pohjalaisia energiakyliä haetaan
- Kuuntele, tartu ideoihin ja toteuta
- Eurooppalainen elintarvikepolitiikka
- Suomen tuuliolosuhteet kartoitettu
- Suomenruotsalaiset maaseututoimijat
- Palvelun mentävä kansalaisen luo
- Anttila: Ruokaturvaa ei saa unohtaa
- Kainuu säästi
- Kylätoimikunta järjesti kansanäänestyksen
- Kunnallinen maaseutuhallinto kootaan yhteistoiminta-alueisiin
- Suomen laajakaistapäätös kiinnostaa maailmalla

Hannu Katajamäki: Miksi maataloussalkku ei ole ”painava”?

Kun Suomi neuvotteli 1990-luvun alussa EU-jäsenyydestä, neuvotteluasetelmamme eivät olleet kehuttavat. Laman ankeus oli ankarimmillaan. Me tarvitsimme enemmän EU:ta kuin EU meitä. Saavutimme maatalouden osalta kehnon tuloksen, arvio todennäköisesti oli, että Suomen EU -jäsenyyttä ei saa kaataa maatalouteen. Tähän oli maatalousneuvottelijoiden alistuttava.

Komission maatalouspoliittinen linja on kovenemassa: EU:n laajentuessa markkinaehtoisuus lisääntyy. Suhteellisen edun periaatteen tulisi saada komission maatalouspolitiikan haukkojen mukaan vaikuttaa yhä vapaammin. Tämä tarkoittaa elintarviketuotannon alueellisen työnjaon muutoksia EU:n sisällä. Tässä asetelmassa Suomen alkaa olla yhä vaikeampi menestyä.

Uusien EU:n huippunimitysten yhteydessä on keskusteltu eniten ulkoministerin ja presidentin vakansseista sekä muista ”painavista” tehtävistä. Suomalaisnimiä on pudotettu näihin mahtitehtäviin jo kuukausimääriä. Varsinaisen päätöksenteon alkaessa suomalaiset olivat kuitenkin kaukana kärjestä. Maataloutta ja maaseutua ei Suomen päämedioissa ja poliittisen eliitin pohdinnoissa koskaan lueta Suomen kannalta EU:n ”painaviin” asioihin. Tämä on kummallista, koska yhteisen maatalouspolitiikan osuus EU:n budjetista on lähes puolet. Kansallisen edun nimissä olisi yritettävä saada suomalaisia maatalouspolitiikan ydintehtäviin. Olli Rehn olisi loistava ehdokas maatalouskomissaariksi.

Professori Hannu Katajamäen kirjoituksia:

<http://blog.uwasa.fi/aluekehitys/miksei-suomen-kansallisen-elintarviketalouden-edunvalvonta-kiinnostaa/>
<http://blog.uwasa.fi/aluekehitys/suomen-elintarviketalouden-epavarmuuden-aika-jatkuu/>

Lähiruoan mahdollisuuksia vähentää kasvihuonepäästöjä tutkittu

Ruokakaupan tuotteet on kuljetettu yhä pidempiä matkoja. Greta von Wendt tarkastelee kansantaloustieteen pro gradu -tutkielmassaan lähiruoan mahdollisuuksia vähentää kasvihuonepäästöjä. Kuljetussektori vastaa yli 20 prosentista kaikista kasvihuonekaasuista joten lähiruoan suosimisella voi olla merkitystä ympäristön kannalta.

Tutkimuksessa on myös haastateltu lähiruoka-asiantuntijoita Ahvenanmaalla. Heidän mielestään on jo ryhmä kuluttajia, jotka eivät perusta ostopäätöksensä hintaan vaan enemmän muun muassa ympäristötekijöihin. *Artikkeli pro gradusta Ruokasuomi-tiedotteessa:*

<http://www.tkk.utu.fi/extkk/ruokasuomi/tiedote-4-2009.pdf>

Tuulivoimasta vaaditaan 1 prosentin kylärahaa

Ruotsin Jämtlandissa keskustellaan siitä, mitä ympäristön asukkaiden pitäisi vaatia hyvityksenä, kun tuulivoimaa rakennetaan. Tällaisesta kylärahasta (bygdepeng) on keskusteltu jo aikaisemmin, mutta nyt useammassa kunnassa on päädytty yhteiseen vaatimukseen 1 % tuulivoimapuiston tuotannon bruttoarvosta. Maanomistajien korvaustasoksi on ehdotettu 4 %. Myös Suomessa SLC (ruotsinkielinen MTK) on keskustellut tuulivoiman korvaustasoista.

Juttu ruotsiksi: <http://op.se/ettan/lokalt/1.1553872>

Ritva Pihlaja: Postin tuo, postin vie...?

Helmikuussa 2008 voimaan astunut EU:n postipalveludirektiivi on saatettava kansallisesti voimaan vuoteen 2011 mennessä. Meillä on siis enää vuosi aikaa pohtia, miten postipalvelut vapautetaan meillä Suomessa kilpailulle.

Jo nyt on nähtävissä, että kaupunkien ja asutuskeskusten kannattavat postinjakelumarkkinat kiinnostavat yrityksiä. Mutta miten käykään postinjakelun harvaan asutulla pitkien välimatkojen maaseudulla? *Tutkija Ritva Pihlajan verkkokolumni:*

http://www.maaseutupolitiikka.fi/tiedotus/verkkokolumnit/ritva_pihlaja_postin_tuo_postin_vie...html

Kestävät kylät: Loppujulkaisu ruotsalaisesta hankkeesta

Nauti elämästä ilman öljyä, markkinoi lähiruokaa, pystyttyä tuulivoimalla, tee hiilidioksidin vähentämissopimus. Ruotsin Sytyn eli Hela Sverige ska levans projektin Hållbara bygder eli Kestävät kylät on loppunut. Loppuraportti 26 osallistuvaa aluetta kertoo mitä on tehty ja miten tästä eteenpäin. *Loppuraportti (ruotsiksi) ladattavissa tästä:*

<http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/335/2/>

Lisärahoja Manner-Suomeen

Komission hyväksyi Suomen esityksen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007–2013 saamista lisävaroista. Varojen avulla ohjelma kykenee entistä paremmin vastaamaan maaseudun uusiin haasteisiin.

Ohjelmalla on jaettavana noin 67 miljoonan euron lisävarat EU:n maaseuturahastosta. Kansallinen osa mukaan luettuna ohjelmaan tuleva lisärahoitus on noin 131 miljoonaa euroa.

Uudet haasteet on määritelty unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen, niin sanotun terveystarkastuksen, tuloksena. Niitä ovat ilmastonmuutos, uusiutuvat energialähteet, vesienhoito

ja biologisen monimuotoisuuden säilyminen sekä maitoalan rakenneuudistus ja laajakaistainfrastruktuurin kattavuus maaseudulla. *Tiedote ja lisärahojen kohteet:*

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/091125_komissio_hyvakysi_lisavarat.html

Pohjalaisia energiakyliä haetaan hankkeeseen

Kyliä tai taloryhmiä jotka haluavat saavuttaa energiaomavaraisuus uusiutuvilla energialähteillä haetaan Energiby-projektiin. Hankkeen toteuttaa Vaasa Energy Institute jonka omistaa Vaasan yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Ammattikorkeakoulu Novia. Mukaan otetaan kolmesta kuuteen kylään. Hanke etsii pienimuotoisia ratkaisuja ensin lämmön ja sähkön tuotantoon ja myöhemmin myös liikennepolttoaineita. Tärkeää on, että hankkeet ovat paikallisesti hyväksytyjä ja että ne viitoittavat tietä energiaomavaraiseen maakuntaan. (Vasabladet 20.11.2009)

Kuuntele, tartu ideoihin ja toteuta – aktiivisen kyläyhdistyksen reseptejä

Kuuntele herkällä korvalla, tartu ideoihin ja toiveisiin kylässä, tartu toimeen ja tuo esille mitä on saatu aikaan yhdessä. Tässä on reseptejä aktiiviselle kyläyhdistykselle joka ajaa kylänsä asioita ja saa luottamushenkilöitä ja virkamiehiä kuuntelemaan. Reseptit ovat Rutsin Skånen Harlösän kyläyhdistyksestä. Harlösassa asuu noin 850 henkeä ja kyläyhdistyksessä on jäsenenä 170 perhettä. Kyläyhdistys perustettiin yhdeksän vuotta sitten kun kauppa oli uhattu. Kauppa toimii edelleen kylässä kuten myös pitseria ja bensa-asema.

Kyläyhdistys on myös kohentanut kylän maisemaa ja laatinut kyläsuunnitelman joka perustuu Swot-analyysiin (vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja riskit). *Kyläsuunnitelma löytyy kylän kotisivuilla:* http://www.harlosa.nu/byaplan_harlosa_2008.php

Eurooppalainen elintarvikepolitiikka

Ranskan maatalousministerin mielestä EU:n maatalouspolitiikkaa (CAP) pitäisi uudistaa vuoden 2013 jälkeen. Hän haluaa nimetä yhteisen maatalouspolitiikan uudelleen elintarvikepolitiikaksi koska tulevan politiikan oikeutus on Euroopan 500 miljoonan asukkaan ruokkiminen eikä maanviljelyn turvaaminen. (Susanne Gäre, Landsbygdens Folk, 20.11.2009)

Myös EU:n komission puheenjohtajan José Manuel Barroson luonnos EU-talousarvioksi vuodesta 2014 eteenpäin viittaa siihen, että EU:n maataloustuen määrä laskee. Tilatuki tulee enemmän jäsenmailta ja enemmän rahaa menee maaseudun kehittämiseen ja vähemmän markkinatukiin. Keskustelu luonnoksesta käydään, mutta näyttää siltä, että tuki siirtyy enemmän maiseman, ympäristön ja matkailun kehittämiseen. (Karin Friis, Landbygdens Folk 13.11.2009)

Suomen tuuliolosuhteet kartoitettu

Suomen tuulisimmat paikat ovat Ahvenanmaan meri ja Suomenlahti mutta myös Pohjanmaan rannikolla tuulee ja sinne suunnitellaankin tuhansia tuulivoimaloita. *Uusi Tuuliatlas avattiin netissä 25.11.2009:* <http://www.tuuliatlas.fi/fi/index.html>

Suomenruotsalaiset maaseututoimijat kokoontuivat Tampereella

Vuoden toinen Tammerfors-träff pidettiin 24.11. hotelli Victoriassa. Tapaamisen aikana puhuttiin muun muassa ensi syksyn maaseutukäräjistä Landsbygdsriksdag 25.–26.9.2010 Porvoossa. Teemana on lähidemokratia. Tampereen tapaamisia järjestävät kaksi kertaa vuodessa vuorotellen Svensk Byaservice ja maaseutuverkostoyksikkö. Mukana ovat kaksikieliset Leader-ryhmät, kaksikieliset kylien yhteenliittymät, YTR:n Ruotsinkielinen teemaryhmä, POP (Leadertyyppinen toiminta kaupungeissa) ja Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS).

Palvelun mentävä kansalaisen luo

Ruotsin valtion on oltava läsnä joka kunnassa. Valtiolla ja kunnilla pitää olla tiiviisti yhteys asukkaisiin ja joka kunnassa pitää olla vähintään yksi miehitetty yhteispalvelupiste jossa kansalaiset voivat tavata palveluohjaajan. Kunnat voivat perustaa kiinteitä ja liikkuvia palvelupisteitä. Ruotsin kansalaisten ei tarvitse tyytyä puhelin- tai nettiyhteyteen kun he haluavat henkilökohtaisen tapaamisen virkamiehen kanssa. Näin sanoo selvitysmies Lars Högdahl, joka jätti mietinnön *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92) 17.11.2009.

Ministeri Anttila: Ruokaturvaa ei saa unohtaa ilmastonmuutoksen torjunnassa

”Lämpenemistä aiheuttavia kaasupäästöjä on pyrittävä vähentämään, mutta toisaalta väestönkasvun takia ruuantuotantoa tulisi lisätä”, sanoi maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila 9.11.2009 Tulevaisuusfoorumissa Seinäjoella.

Anttilan mukaan keskeinen kysymys on, miten maailman kasvava väestö ruokitaan, kun ilmastonmuutos etenee ja tuotantoedellytykset heikkenevät. Anttila muistuttaa, että päästöjen vähentämistä tavoiteltaessa on muistettava myös ruuantuotannon turvaaminen.

Anttila korostaa, että maataloudessa on kyetty vähentämään päästöjä huomattavasti tehokkaammin kuin yhteiskunnan muilla sektoreilla. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet Suomessa 22 prosenttia 1990–2007. Tutkimus ja uusi teknologia lisäävät mahdollisuuksia vähentää päästöjä entisestään. ”Haasteeseen voidaan vastata nostamalla tuottavuutta, kehittämällä uutta teknologiaa, uusia viljelymenetelmiä ja eläinten ruokintaa”, Anttila sanoi. *Koko tiedote:*

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/091109_ministerianttilaruokaturvaeisaaunohta_a.html

Kainuu säästi

Kainuun hallintokokeilun seurantaryhmän neljäs väliraportti arvioi kokeilun taloutta ja lukiokoulutusta. Taloutta on tarkasteltu sekä pitkällä aikavälillä että vuoden 2008 osalta.

Hallintokokeilun neljänä ensimmäisenä vuotena Kainuun maakunnan menot ovat kasvaneet selvästi vähemmän kuin maassa keskimäärin. Menojen kasvu oli vuosina 2005-2007 keskimäärin 70 prosenttia valtakunnallisesta menojen keskimääräisestä kasvusta. Menojen kasvu on ollut myös tulojen kasvua pienempää. *Valtionvarainministeriön tiedote ja väliraportti:*

http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20091104Kainuu/name.jsp

Tutkija Philip Donnerin mielestä Kainuun maaseutu on jäänyt oman onnensa nojaan. Kainuussa on niin vähän kokeilutoimintaa, että hallintokokeilusta ei voi puhua. Sen sijaan ”kokeilu” tarkoittaa, että kaikki palvelut keskitetään Kajaaniin. Keskustelua on vaikea käydä, koska lehdet ja maakunnan päättäjät ovat kokeilun takana. Keskittäminen ei johda säästöihin vaan maaseudun resurssien hukkaamiseen.

Kylätoimikunta järjesti kansanäänestyksen kuntaliitossuunnasta

Österbyn kylä ruotsinkielisellä Pohjanmaalla jakautuu kahteen kuntaan. Kuntaraja jakaa Pentalan kylän Oravaisten ja Uudenkaarlepyyn osiin. Oravaisten kunta käy nyt kuntaliitosneuvotteluja Vöyrin ja Maksamaan kanssa ja tämä on saanut Österbyn asukkaat liikkeelle. Österbyn kylätoimikunta järjesti 8.11. kansanäänestyksen jossa 78 % äänesti Uudenkaarlepyyhyn ja 21 % Vöyriin kuulumisen puolesta. Äänestysprosentti oli 94. *Lue lisää (ruotsiksi):*

<http://peter-backa.blogspot.com/2009/11/osterby-rostade-for-nykarleby.html>

Kunnallinen maaseutuhallinto kootaan yhteistoiminta-alueisiin

Valtioneuvosto on tänään hyväksynyt esitykset laeiksi maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa. Ehdotetuilla laeilla mm. kumottaisiin nykyinen maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annettu laki. Tasavallan presidentin on määrä antaa lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäväksi 6.11.2009 ja lakien tulla voimaan vuoden 2010 alussa.

Uuden lain tavoitteena on koota kunnissa hoidettavat maaseutuhallinnon tehtävät suurempiin yhteistoiminta-alueisiin, joissa toimii pääsääntöisesti 800 maatalousyrittäjää ja tehtäviä hoitaa vähintään viisi henkilöä. *Maa- ja metsätalousministeriön tiedote:*

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/091029_maaseutuhallinto.html

Henkilöiden lukumäärää koskevassa asiassa lakia valmisteleva työryhmä ei ollut yksimielinen, vaan Erkki Ojala ja Taina Wirberg jättivät asiasta eriävän mielipiteen. Heidän mukaansa tehtävien liika eriyttäminen lisää hallintobyrokratiaa ja heikentää asiakaspalvelua. *Työryhmän raportti:*

http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/tyoryhmamuistiot/2008/5DqAknPUG/trm2008_11_final.pdf

Suomen laajakaistapäätös kiinnostaa maailmalla

Vähintään yhden megabitin nettiyhteyden määrääminen yleispalveluksi kaikille suomalaisille on herättänyt runsaasti kiinnostusta kansainvälisessä mediassa.

Tunnettujen uutispalveluiden lisäksi haastattelupyynnöjä on tullut maailman eri kolkista, kolumbialaisesta radiosta Skotlannin gaelinkieliseen tv-ohjelmaan. Yhdysvalloissa muun muassa suosittu verkkojulkaisu The Huffington Post otsikoi Suomen laajakaista-asetuksen olevan merkkipaalu.

Useissa Euroopan maissa asiaa on käsitelty tärkeimpien päivälehtien sivuilla. Esimerkiksi Britanniassa sekä Guardian että Daily Telegraph korostivat Suomen laajakaistauudistuksen edistyksellisyyttä sekä sitä, että Suomi on ensimmäinen maa, joka tekee laajakaistayhteydestä laissa säädetyn universaalien perusoikeuden.

Lue lisää LVM:n tiedotteesta: <http://www.lvm.fi/web/fi/uutinen/view/949002>

Tämä kuukausittain ilmestyvä uutiskirje perustuu suureksi osaksi viikoittain ilmestyvään "NYHETSBREV inom landsbygdsutveckling", jota julkaisee Svensk Byaservice yhteistyössä Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) Ruotsinkielisen teemaryhmän kanssa. Teemaryhmä keskittyy maaseutupoliittisiin erityiskysymyksiin liittyen ruotsinkielisiin ja kaksikielisiin alueisiin mutta se pitää myös suomenkielistä tiedottamista tärkeänä ja siksi tätä uutiskirjettä julkaistaan myös suomeksi.

Jakelu tapahtuu Svensk Byaservicen kautta. Mikäli haluat tilata Uutiskirjeen, lähetä tilauksesi sähköpostitse osoitteeseen kenneth.sundman@ssc.fi.

Uutiskirjettä voi myös lukea Svensk Byaservicen www.bya.net, Itä-Uudenmaan Kylät ry:n www.itukylat.fi ja Järvi-Suomen kylät ry:n <http://www.jasky.net/> kotisivuilla.

MITÄ ON TAPAHTUNUT? Kirjoita muutama rivi siitä, mitä alueellasi tai järjestössäsi tapahtuu ja jolla voisi olla yleistä mielenkiintoa!
